

Nota Borgstellingen en geldleningen gemeente Hollands Kroon 2023

1. Inleiding

1.0 Aanleiding

De gemeente Hollands Kroon heeft in het verleden geldleningen en borgstellingen verstrekt aan organisaties binnen de huidige gemeente. Het gaat hierbij om welzijnsorganisaties en woningbouwcorporaties. Elke aanvraag is destijds op de eigen merites beoordeeld omdat er geen beleid was. Tot dusver was de lijn dat er in beginsel geen geldleningen en borgstellingen verleend werden. Gelet echter op de veranderende functie van de lokale overheid is het wenselijk om kritisch naar de uitvoeringspraktijk te kijken. We nemen als gemeente steeds meer de taak als regisseur op ons, waardoor er meer verantwoordelijkheden / risico's in de samenleving worden neergelegd. Hierdoor leggen wij initiatieven terug in de samenleving en worden initiatiefnemers meer en meer risicodragend wanneer zij activiteiten ontplooiën. Daarnaast zijn er ontwikkelingen in internationale bankrichtlijnen die maakt dat banken geen gewaarborgde leningen meer willen verstrekken lager dan circa € 1 miljoen, omdat zij geacht worden om ondanks de borgstelling een eigen klantdossier in te richten en een beoordeling te maken. Uit kostenoverwegingen verstrekken banken dergelijke financieringen veelal niet meer. Om deze redenen is het de verwachting dat er steeds meer verzoeken om borgstellingen en geldleningen aan de gemeente gericht zullen worden.

1.1 Doel

Deze beleidsnota borgstellingen en geldleningen is bedoeld om een eenduidig handelen van aanvragen tot geldleningen en borgstellingen zeker te stellen. Het geeft kaders voor het omgaan met aanvragen voor het afgeven van borgstellingen en verzoeken tot het verstrekken van geldleningen. Het hierin geformuleerde beleid is gebaseerd op externe en interne regelgeving zoals hierna in hoofdstuk 2 opgesomd.

2. Wet- en regelgeving

Bij het verlenen van borgstellingen en geldleningen is de gemeente Hollands Kroon gebonden aan wet- en regelgeving. Ook in ons eigen beleid zoals de financiële verordening zijn enkele bepalingen met betrekking tot borgstelling aangegeven. De belangrijkste externe en interne bepalingen worden hieronder weergegeven.

2.0 Algemene wet bestuursrecht

Volgens de Algemene wet bestuursrecht (Awb) worden zowel het verlenen van borgstellingen als het verstrekken van geldleningen aangemerkt als subsidieverlening.

De overheid kan kredieten verschaffen indien de markt daarin in onvoldoende mate voorziet. Dit betekent dat het krediet wordt verschaft omdat de gemeente wil dat activiteiten van de ontvanger doorgang vinden. Daarnaast kan het krediet worden verschaft onder voorwaarden die vaak gunstiger zijn dan de voorwaarden die men kan krijgen bij financiële instellingen.

2.1 Staatssteun

Staatssteun is niet toegestaan, uitzonderingen of de minimis¹-bepalingen daargelaten. Een vermoeden van staatssteun moet vooraf gemeld worden bij de Europese Commissie. Onder staatssteun worden begrepen (steun)maatregelen in welke vorm dan ook door de gemeente Hollands Kroon die de eerlijke mededinging (dreigt) te beperken. Er is sprake van staatssteun als aan alle onderstaande voorwaarden is voldaan:

1. Degene die profiteert van de maatregel is een onderneming;
2. Een aanbestedende dienst financiert de (steun)maatregelen;
3. De maatregel moet een niet-marktconform voordeel opleveren;
4. De maatregel komt ten goede aan een zeer beperkt aantal partijen, meestal één; en
5. De maatregel moet de mededinging (dreigen te) vervalsen en het handelsverkeer binnen de Europese Unie ongunstig beïnvloeden.

2.2 Wet markt en overheid

Deze wet ziet erop toe dat overheden en overheidsbedrijven geen marktverstoring veroorzaken voor particuliere ondernemingen door het geven van overheidssteun.

1) De minimis = een zeker drempelbedrag waaronder geen sprake is van staatssteun.

2.3 Wet financiering decentrale overheden (fido)

De Wet fido geeft aan dat slechts geldleningen aan derden worden verstrekt of borg mag worden gestaan door de gemeente voor door derden aangegane geldleningen, als aantoonbaar is dat dit past in de uitoefening van de publieke taak. Deze wet schrijft gemeenten voor zo weinig mogelijk risico's te nemen bij het afgeven van borgstellingen en het verstrekken van leningen. Indien de gemeenteraad geen publieke taak-karakter toekent aan het initiatief dan is het verboden om of borg te staan of een lening af te geven.

2.4 Gemeentewet

Het verlenen van een borgstelling, het aangaan van een overeenkomst, is een privaatrechtelijke rechtshandeling. De bevoegdheid tot borgstelling is niet gemandateerd. In artikel 169 van de Gemeentewet wordt aangegeven, dat indien de raad daarom verzoekt of indien de uitoefening van deze bevoegdheid ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente, het college geen besluit neemt dan nadat de raad zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college heeft kunnen brengen. Deze informatieplicht is nader uitgewerkt in de Financiële verordening.

2.5 Financiële verordening

De gemeentelijke financiële verordening is op 21 september 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. In artikel 8 van deze verordening zijn bepalingen opgenomen over de informatieplicht aan de raad in geval van voornemens of besluiten voor het verlenen van borgstellingen met een hoofdsom groter dan € 250.000.

3. Soorten borgstellingen

3.0 Directe borgstellingen

Bij directe borgstellingen heeft de gemeente zich aan de hand van een specifiek besluit richting een externe geldgever borg gesteld voor een geldlening die is opgenomen door een lokale maatschappelijke instelling, vereniging of stichting. De borgstelling heeft betrekking op aflossing, renten, boeten en kosten.

3.1 Borgstellingen o.b.v. ballotageovereenkomst

Deze vorm is aan de orde bij de deelneming in de Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC). Op grond van de zogenoemde ballotageovereenkomst staat elke aandeelhouder naar rato van haar aandelenbelang borg voor de door HVC opgenomen leningenportefeuille.

3.2 Borgstellingen met betrokkenheid van Waarborgfondsen

Waarborgfondsen zijn landelijk opererende stichtingen die borg staan voor leningen die kredietverstrekkers (meestal banken) hebben uitstaan bij kredietontvangers zoals woningbouwcorporaties, particulieren, welzijnsorganisaties, scholen en sportverenigingen of -stichtingen. Als een kredietontvanger de aflossing en rente niet meer kan betalen, kan de kredietverstrekker bij het fonds aankloppen om alsnog het geld te krijgen waar ze recht op heeft.

Het voordeel voor de gemeente is dat zij geen of verminderd direct risico draagt voor leningen, maar wel meewerkt aan de financierbaarheid van investeringen ten behoeve van het lokale maatschappelijke belang. Het voordeel voor de kredietontvanger is dat zij doorgaans tegen gunstiger rentetarieven kan lenen. Hierbij dienen overigens wel de bepalingen rond staatssteun in ogenschouw te worden gehouden.

De gemeente Hollands Kroon heeft relaties met drie waarborgfondsen, te weten:

Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

Dit waarborgfonds borgt leningen van woningcorporaties. Het WSW beschikt over een eigen garantievermogen. Zowel het Rijk als gemeenten zitten in de achtervang. Dat betekent dat zodra zich een grote financiële calamiteit voordoet en het daarbij eigen WSW-garantievermogen ontoereikend zou zijn, zowel het Rijk als gemeenten tijdelijk bijspringen in de vorm van renteloze leningen. Deze achtervangpositie maakt dat banken groot gewicht toekennen aan een WSW-borgstelling en daardoor, vanwege het verminderde risico, lagere rentetarieven hanteren. Dat draagt bij aan betaalbare huren.

Het eigen garantievermogen van het WSW is berekend op een 99% waarschijnlijkheidsniveau dat geen aanspraak hoeft te worden gedaan op de achtervang.

Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)

Dit betreft de uitvoeringsorganisatie van de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Via NHG worden borgstellingen tot een zeker maximumbedrag afgegeven aan particuliere woningbezitters. Gemeenten zijn per begin 2011 uit de achtervang van het WEW getreden. Na dat moment is de achtervang volledig overgegaan naar het Rijk. Maar voor NHG-borgstellingen die voor 2011 zijn afgesloten zou de gemeente nog aangesproken kunnen worden. Gelet op de ontwikkeling van woningprijzen sinds 2011 is de kans zeer gering dat de gemeente vanuit de achtervang nog wordt aangesproken.

Stichting Waarborgfonds Sport (SWS)

Deze stichting borgt leningen die door lokaal actieve sportstichtingen of -verenigingen worden opgenomen ten behoeve van investeringen in bijvoorbeeld sporthallen, kantines of kleedkamers. Daarbij geldt dat:

- Het SWS leningen tot € 100.000 eigenstandig kan borgen;
- Leningen vanaf € 100.000 tot € 500.000 worden gezamenlijk geborgd (SWS 50% en gemeente 50%). Het SWS hanteert daarbij een maximale looptijd van 15 jaar. Indien leningen worden afgesloten groter dan € 500.000 en/of langer dan 15 jaar dan staat de gemeente naar verhouding meer borg dan 50%.

4. Beleid ten aanzien van borgstellingen

Het beleid van de gemeente Hollands Kroon met betrekking tot borgstellingen is **NEE, TENZIJ**

- Er worden alleen borgstellingen verstrekt als er sprake is van een publieke taak. Een publieke taak is een taak die een door de gemeenteraad erkend lokaal maatschappelijk belang dient.
- Borgstellingen worden voor zover mogelijk ondergebracht bij of aangegaan met een in hoofdstuk 3 genoemd waarborgfonds.
- Indien een borgstelling door een waarborgfonds niet mogelijk is, kan overwogen worden een borgstelling te verstrekken op basis van de voorwaarden gesteld in deze nota.

4.0 Voorwaarden

Naast het moeten voldoen aan de geldende wet- en regelgeving wordt er nog een aantal voorwaarden gesteld om in aanmerking te kunnen komen voor een borgstelling. De voorwaarden zijn onderverdeeld in de onderstaande vier categorieën:

4.0.0. Wie komt er voor in aanmerking?

- Lokale maatschappelijke organisaties op het gebied van sport, welzijn, zorg en opvang, volksgezondheid, onderwijs, kunst en cultuur.
- Organisaties die geen besloten karakter en geen politieke of religieuze doelstelling hebben.
- Organisaties die rechtspersoonlijkheid bezitten en in de gemeente Hollands Kroon zijn gevestigd.

4.0.1. Inhoudelijke criteria

- De financiering is nodig voor de uitvoering van een publieke taak in de gemeente Hollands Kroon. Dat wil zeggen dat de taak moet passen binnen en bijdragen aan het gemeentelijk beleid en het openbaar belang. Bovendien moet er met de financiering een voor de gemeente relevant maatschappelijk doel worden gediend.
- De financiering moet essentieel zijn voor het voortbestaan of het in voldoende mate kunnen functioneren van het doel waarvoor de financiering is aangevraagd.
- De financiering moet ten goede komen aan de inwoners van de gemeente Hollands Kroon.
- Alvorens aanspraak te kunnen doen op gemeentelijke borgstelling dient eerst de zelfwerkzaamheid, eigen middelen, subsidiegelden en middelen van sponsors, etc, door de aanvrager te worden benut. Dit ter beoordeling bij de aanvraag.
- Borgstellingen worden alleen verstrekt als er naar het oordeel van de gemeente voldoende zekerheden (bij voorkeur primaire zekerheden) door de aanvrager overlegd kunnen worden.
- Borgstellingen worden alleen verstrekt als conform deze nota en het gemeentelijk beleid wordt gehandeld.

4.0.2. Financiële criteria

- Enkel een rentevoordeel is onvoldoende reden voor verstrekking van een borgstelling.
- Organisaties mogen geen winstoogmerk hebben.
- De financiële positie en prognoses van de aanvrager moeten zodanig zijn dat rente en aflossing betaald kunnen blijven worden, ook zonder borgstelling. Dit dient voorafgaand aan een borgstellingsbesluit te worden getoetst.
- Borgstellingen zijn niet mogelijk indien voor het gehele bedrag een beroep kan worden gedaan op een waarborgfonds.

4.0.3. Overige criteria en uitgangspunten

- De aanvrager verstrekt periodiek, ten minste een keer per jaar en wanneer hier aanleiding toe is, actuele informatie aan het college van burgemeester en wethouders, welke nodig zijn voor de beoordeling van het financiële beheer van de aanvrager.

- Er wordt een overeenkomst met de aanvrager opgesteld waarin de voorwaarden voor borgstelling worden vastgelegd.
- In de overeenkomst worden financiële criteria opgenomen, waaraan de aanvrager gedurende de looptijd van de borgstelling moet voldoen.
- Bij het uit hoofde van de publieke taak afgeven van borgstellingen worden de daaraan verbonden risico's voor zover mogelijk beperkt door het vestigen van zakelijke zekerheden.

4.1 Uitvoering

Aanvragen moeten schriftelijk worden ingediend bij het college van burgemeester en wethouders. Het college draagt zorg voor een jaarlijkse risico-inventarisatie van lopende borgstellingen (in het kader van risicomanagement).

5. Beleid ten aanzien van geldleningen

Het beleid van de gemeente Hollands Kroon met betrekking tot het verstrekken van geldleningen is **NEE**. Ter beperking of vermindering van het (financiële) risico voor de gemeente wordt het verstrekken van geldleningen overgelaten aan professionele partijen. Dit is gebaseerd op wettelijke regelingen en op risicominimalisatie.

6. Overig

6.0 Citeertitel

Deze nota kan worden aangehaald als Nota Borgstellingen en geldleningen Hollands Kroon 2023 en vervangt de Nota garantstellingen en geldleningen van 28 februari 2019, nadien gewijzigd.

6.1 Vaststelling

Deze nota is vastgesteld door de raad op 21 september 2023 en wordt toegepast vanaf 1 januari 2023.

De griffier,

De voorzitter,